

Úřad pro mezinárodněprávní
ochranu dětí

Postupy při řešení mezinárodních únosů

Co je to mezinárodní únos dítěte?

- Protiprávní
 - Přemístění či zadržení
 - Dítěte (Věk – do 16 let)
 - Mimo stát obvyklého bydliště
 - Porušení práva péče o dítě
-
- ≠ trestný čin (v některých státech ano!)

Obvyklé bydliště

≠ trvalý pobyt

Rozhodnutí ESD ve věci A

Obvyklé bydliště – místo/stát, k němuž má dítě blízké vazby, je zde integrované, nachází se zde těžiště jeho života (práce, škola, koníčky/ kroužky, bydlení, přátelé, lékařská péče atd.)

Délka, trvalost, pravidelnost, důvod pobytu, státní příslušnost

Co je cílem Úmluvy?

- Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí - 25. 10. 1980, HCCH
- Bezodkladný návrat dítěte
- Prevence
- Vytvoření a spolupráce ÚO
- Právo styku – čl. 21
- Další prameny práva – Úmluva o právech dítěte (čl. 9+11), nařízení Rady ES 2201/2003, Brusel II bis

Jak ne/unést dítě dle práva ČR?

- 34 ZOR – oba rodiče mají stejný rozsah práv a povinností k dítěti – rodičovskou zodpovědnost (i nesezdaní rodiče) – co po rozvodu?
- 49 ZOR – oba rodiče mají „povinnost“ se dohodnout o důležitých věcech při výkonu rodičovské zodpovědnosti – pokud se nedohodnou, měl by rozhodnout soud
- => žádný z rodičů není bez dalšího oprávněn samostatně rozhodovat o místě obvyklého bydliště dítěte a dítě bez vědomí či souhlasu druhého rodiče přemístit do zahraničí

Preventivní opatření

- Existují účinná preventivní opatření?
- Jaké jsou překážky?
- Možnosti:
 - Zákaz vycestování
 - Zadržení pasu dítěte v úschově soudu
 - Ve zvláštních případech je možno nařídit asistovaný styk s možným únoscem
- Limity prevence – zneužitelnost?

Žádost o návrat a její důsledky

- Žádost – prostřednictvím svého ÚO, rovnou zahr. ÚO či přímo k zahr. soudu
- čl. 16 HÚ – přerušení soudních jednání o péči o dítě ve státě, kam bylo dítě uneseno
- ! řízení o návrat není řízením o péči, nijak jej nesupluje, nepredikuje jeho výsledek
- Dle práva některých států je rovnou zahájeno řízení o návrat x 193a a násl. o.s.ř.
- čl. 17 HÚ – i pokud by bylo v mezidobí vydáno rozhodnutí o péči o dítě, nemůže být toto rozhodnutí překážkou nařízení návratu

Co obsahuje žádost o návrat?

- Viz formulář
- Identifikace osob a obvyklého bydliště
- Skutkové okolnosti přemístění nebo zadržení
- Právní odůvodnění žádosti – prohlášení/důkazy dokládající právo péče o dítě, příp. jeho výkon
 - Uveďte příklady
- Prohlášení o probíhajících soudních řízeních
- Navrhovaný způsob návratu

Žádost o návrat dítěte z ČR do zahraničí

- Žádost je typ. podána prostřednictvím zahr. ÚO
- ÚMPOD žádost přijme a zejména:
 - Vyzve únosce k dobrovolnému návratu či jinému řešení
 - Oznámí soudu přijetí žádosti čl. 16 HÚ
 - Navrhne stranám mediaci
 - Kontaktuje OSPOD a zahr. ÚO
- Žadatel je poučen, že žalobu musí podat sám
- Právní pomoc (EU x non EU)

Pojďme sepsat žalobu - příběh

- Matka ČR, otec USA, seznámení v USA
- Před porodem přestěhování do ČR, dítě tu žije dva roky, pak stěhování do USA, nyní 4
- Rodiče se hádají, blízký rozvod
- V USA je rozvod drahý, pravděpodobná střídavá péče a zákaz matce vycestování (na návrh otce)
- Matka dítě bez vědomí souhlasu otce odváží do ČR
- Neexistuje žádné soudní rozhodnutí
- Jaké skutečnosti je nutné v žalobě prokazovat a zdůrazňovat? (viz slide č. 2)

Řízení před soudem v ČR I.

- 193a a násl.
- Výlučná příslušnost MS Brno
- Řízení rychlé – krátké lhůty
- Do 6 týdnů od podání žaloby rozhodnutí
- Účastníci – žalobce, žalovaný, dítě (opatrovník), možný vstup SZ
- Postavení ÚMPOD v řízení a jeho činnost
- Soud činí vhodná opatření – i bez návrhu

Řízení před soudem v ČR II.

- Do 3 dnů soud uloží žalovanému, aby se do 7 dnů vyjádřil + připojil listiny + označil důkazy
- Žalovaný se bez vážného důvodu nevyjádří – fikce souhlasu se žalobou – soud může rozhodnout bez nařízení jednání
- Průběh jednání – slyšení stran (nezbytné čl. 11 odst. 5 nařízení Brusel II bis.)

Řešení řízení o návrat

- Základní řešení – zařízení návratu
- Množí se i případy odlišné dohody stran
- Výjimky z pravidla (čl. 12+13+19 HÚ):
 - Žádost podána po více jak 1 roce
 - Osoba žádající návrat nevykonávala právo péče o dítě, s přemístěním souhlasila či se s ním později smířila
 - Dítěti návratem hrozí závažná psychická či fyzická újma
 - Dítě samo nesouhlasí s návratem
 - Návrat se příčí základ. zásadám dožádaného státu o ochraně LP

Záruky + odlišnosti úpravy v EU

- Záruky – mirror order, další příklady
- Specifika EU
 - Soud nemůže zamítnout návrh bez slyšení žadatele
 - Slyšení dítěte – důraz
 - Přijetí vhodných opatření (čl. 11 odst. 4)
- Následná příslušnost soudu po rozhodnutí
 - EU (čl. 11 odst. 6-8) x non EU

Další způsoby zajištění návratu dítěte

- Mimoprávní
- Právní – uznání a výkon rozhodnutí soudu státu obvyklého bydliště dítěte
 - EU - čl. 21 a násl+42 nařízení Brusel II bis
 - Vícestranné smlouvy – Úmluva o ochraně dětí (HCCH, 1996)
 - Dvoustranné smlouvy
 - Faktické limity

Úřad pro mezinárodněprávní
ochranu dětí

OTÁZKY?

DĚKUJI ZA POZORNOST